

Sygn. akt V U 120/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lipca 2019 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Krzysztof Głowczyński

Protokolant: star. sekr. sądowy Magdalena Teteruk

po rozpoznaniu w dniu 16 lipca 2019 r. w Legnicy

sprawy z wniosku B. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o rekompensatę z tytułu pracy w szczególnych warunkach

na skutek odwołania B. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 11 stycznia 2019 r.

znak (...)

oddala odwołanie

Sygn. akt VU 120/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 stycznia 2018 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. nadal odmówił wnioskodawczyni B. Z. prawa do rekompensaty gdyż na dzień 01 stycznia 2009 r. nie udokumentowała żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach. Nadal nie uznał za pracę w takich warunkach okresu jej zatrudnienia od 21 września 1979 r. do 31 grudnia 2008 r. w Centrum (...) Sp. z o.o. ponieważ nie przedłożyła żadnych nowych dokumentów mających wpływ na zmianę stanowiska w sprawie uznania tego okresu jako pracy w szczególnych warunkach. Ocenił, iż dołączona do wniosku karta charakterystyki stanowiska pracy oraz pozostałe dokumenty nie zostały opieczętowane i podpisane przez osoby je sporządzające. Ponadto z dokumentów wynika, iż wykonywana praca nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Wnioskodawczyni nie przebywała stale w środowisku pracy, w którym są zatrudnieni pracownicy wykonujący pracę w szczególnych warunkach. Pracując na stanowisku „laboranta” wnioskodawczyni wykonywała swoją pracę w laboratorium, a z rodzaju wykonywanych czynności wynika, że m.in. pracowała przy komputerze powyżej 4 godzin na zmianę roboczą.

W odwołaniu od powyższej decyzji B. Z. wniosła o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do rekompensaty z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach przez okres co najmniej 15 lat. W uzasadnieniu stwierdziła, że praca przy użyciu komputera ma miejsce dopiero przez ostatnie kilka lat. Pracę w laboratorium świadczyła niezmiennie przez 40 lat. Wnioskodawczyni podała, że praca przy komputerze stanowi konieczną i powiązaną funkcjonalnie

część wykonywanych jednocześnie analiz materiałów oraz prób. Do komputera wpisywane są bezpośrednio wyniki przeprowadzanych badań. Czynność ta odbywa się w tym samym szkodliwym środowisku co pozostałe jej obowiązki.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie. Podał, iż wnioskodawczyni od 01 września 2018 r. jest uprawniona do emerytury.

Sąd ustalił co następuje.

B. Z., ur. (...) jest na podstawie decyzji z dnia 17 października 2018 r. uprawniona od 01 września 2018 r. do emerytury.

W okresie zatrudnienia w Centrum (...) sp. z o.o. w L., od 21 września 1979 r. do 31 marca 1997 r. wnioskodawczyni pracowała w Hucie (...) i następnie po przejściu w trybie art. 23¹ k.p. od 01 kwietnia 1997 r. pracę kontynuowała w tym Centrum. W czasie od 21 września 1979 r. do 30 czerwca 2010 r. wykonywała pracę laboranta i od 01 lipca 2010 r. - starszego laboranta. B. Z. wykorzystała urlop wychowawczy od 11 września 1980 r. do 31 grudnia 1982 r. i od 23 sierpnia 1984 r. do 01 września 1986 r. W zaświadczeniu o zatrudnieniu z dnia 23 sierpnia 2018 r. oraz świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z tej samej daty (...) wskazano, że wymieniona na stanowisku laboranta wykonywała prace w szczególnych warunkach w okresach od 21 września 1979 r. do 10 września 1980 r., od 01 stycznia 1983 r. do 22 sierpnia 1984 r. i od 02 września 1986 r. do 31 grudnia 2008 r., wymienione w wykazie A, dział XIV poz. 24 pkt 1 w związku z działem III poz. 44 pkt 2 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 3 MHiPM z dnia 30 marca 1985 r.

W okresie do 31 grudnia 2008 r. B. Z. miała okresy nieskładkowe: 18-22.11.1991 r., 18-21.01.1993 r., 25-26.03.1993 r., 17-19.05.1994 r., 21-28.06.1995 r., 29.12.1995 r., 16-22.09.1998 r., 03-05.11.1999 r., 22.06.-03.07.2001 r., 10.05.2001 r., 30.05.-14.06.2002 r., 01-31.07.2002 r., 30.09.-01.10.2002 r., 20-22.11.2002 r., 26-29.10.2004 r., 05-15.09.2006 r., 02-11.03.2007 r., 07.07.-04.08.2008 r.

Laboratorium mieści się na terenie Huty (...) budynek (...). Na stanowisku laboranta, stanowisku analiz technologicznych przeprowadzane są badania laboratoryjne w celu określenia właściwości chemicznych i fizycznych lub składu różnych substancji oraz wykonujący różne inne czynności związane z profilem działania laboratorium przemysłowego na terenie Huty (...) Pracownik wykonujący analizy fizykochemiczne to osoba pracująca w laboratorium i zajmująca się badaniem surowców, półfabrykatów i wyrobów pochodzących z procesu hutniczego. Do głównych obowiązków pracownika należy m.in. przygotowanie sprzętu laboratoryjnego, pobranie próbek i wykonywanie bieżących analiz laboratoryjnych, realizacja zadań według harmonogramu badań surowców, półproduktów i wyrobów gotowych oraz opracowywanie wyników przeprowadzonych badań i ewidencji.

(okoliczności poza sporem; szczególnie w świetle akt ubezpieczeniowych)

Na stanowisku pracy wykonywane są czynności:

- związane ze szkłem laboratoryjnym: transport, mycie, suszenie, stosowanie w czasie badań zlewki, pipet, biuret, kolbek miarowych, szkiełek zegarkowych;
- przygotowywanie odczynników chemicznych – substancji i mieszanin chemicznych oraz stosowanie ich w trakcie badań;
- mineralizacja próbek różnych materiałów na płycie grzejnej oraz piecach mikrofalowych;
- prace wykonywane w dziale z użyciem niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych;
- prace w laboratorium wykonywane w dziale z użyciem substancji i mieszanin chemicznych łatwopalnych;
- wykonywanie analiz próbek technologicznych;
- prażenie próbek w piecu komorowym;

- suszenie próbek i naczyń w suszarce laboratoryjnej;
- wymiana substancji osuszającej do eksykatorów;
- transport ręczny próbek w obrębie laboratorium;
- wymiana substancji osuszającej do eksykatorów;
- transport ręczny substancji i mieszanin chemicznych do magazynu na I piętrze;
- obsługa (uruchamianie i kontrola) butli z gazami sprężonymi (acetylen);
- praca przy komputerze z monitorem ekranowym powyżej 4 h na zmianę, roboczą.

Narażenia na czynniki szkodliwe/uciążliwe:

- czynniki chemiczne – narażenie drogami oddechowymi (m.in. ołów, tlenek i ditlenek azotu, chlorowódz, ditlenek siarki, kwas siarkowy, amoniak, fluorki – jony fluoru);
- substancje i mieszaniny rakotwórcze (siarczan (VI) nikławy dwuwodny, chlorek kobaltu (II));
- substancje i mieszaniny łatwopalne, skrajnie łatwopalne;
- substancje i mieszaniny żrące (kwasy chlorowodorowy, azotowy (v), siarkowy (VI), fosforowy (V));
- czynniki urazowe: ostre krawędzie i ostrza narzędzi, śliskie i nierówne powierzchnie, wystające elementy przy urządzeniach, gorące powierzchnie;
- czynniki psychofizyczne – obciążenie statyczne układu mięśniowo-szkieletowego, obciążenie wzroku;
- czynniki fizyczne – promieniowanie optyczne (np. piece) i elektromagnetyczne – w wysokiej częstotliwości.

W związku z narażeniem zapewnione są środki ochrony zbiorowej (praca pod dygestorium z wyciągiem wentylacyjnym) i indywidualnej (stosowanie fartucha ochronnego, rękawic, okularów ochronnych i osłony twarzy).

D o w ó d: w aktach emerytalnych: karta charakterystyki stanowiska – laborant, k. 36-38.

Na stanowisku laboranta B. Z. przeprowadzała analizy laboratoryjne w celu określenia właściwości chemicznych i fizycznych materiałów będących wynikiem działalności produkcyjnej na terenie Huty (...). Do jej obowiązków należała obsługa pieca komorowego(...) firmy (...). Wnioskodawczyni wykonywała analizy fizykochemiczne poprzez obróbkę cieplną surowców, półfabrykatów i wyrobów gotowych pochodzących z procesu hutniczego. Przeprowadzała proces prażenia osadów, spalanie próbek oraz innych prac laboratoryjnych wymagających stosowania wysokich temperatur (do 1250 st. C). Następnie prowadziła dalsze roztwarzanie próbek przy użyciu mieszanin kwasów w systemach otwartych (na płycie grzewczej 350-400 st. C) oraz systemach zamkniętych przy użyciu pieców mikrofalowych. Praca na stanowisku laboranta była wykonywana w laboratorium mieszczącym się na terenie Huty (...).

d o w ó d: opis pracy na stanowisku laborant, k. 8.

Po podjęciu z dniem 21 września 1979 r. w Hucie (...) wnioskodawczyni została zatrudniona na stanowisku laboranta w Dziale (...). Z dniem 01 kwietnia 1997 r. Laboratorium (...), w którym wnioskodawczyni była zatrudniona w Hucie (...) przejęło Centrum (...) sp. z o.o. w L. i w związku z tym, w trybie art. 23⁽¹⁾ k.p. powódka została przejęta przez to Centrum.

(okoliczności poza sporem; akta osobowe wnioskodawczyni)

Miejsce pracy wnioskodawczynie mieściło się w pracowni analiz technologicznych. Badania polegają na przygotowaniu próbek z całego ciągu technologicznego do dalszych pomiarów, celem oznaczenia zawartości poszczególnych pierwiastków. Ubezpieczona przyjmowała próbki do badań, rejestrowała je w zeszytach przyjęcia próbek. Następnie próbki były „naważane” zgodnie z instrukcjami operacyjnymi i były poddawana procesom „roztwarzania.” Te procesy wymagały wstępnej obróbki termicznej – spalanie w piecu, w wysokich temperaturach (850-1200 stopni). Następnie były poddawane działaniom kwasów stężonych (ich mieszanin), również w warunkach na płycie grzejnej, w temperaturze 400 stopni. Próbki były „naważane” także do naczyń mineralizacyjnych i poddawane mineralizacji w systemach zamkniętych, w piecach mikrofalowych. Dalsze czynności polegały na przeniesieniu zmineralizowanych próbek do naczyń miarowych, które były już przekazywane do dalszych badań innym laborantom. Te czynności wnioskodawczynie wykonywała całą zmianę. Najdłużej trwały czynności związane z mineralizacją, od „naważania” próbek do ich przeniesienia do naczyń miarowych. To zajmuje średnio od kilku godzin do kilku nawet dni. Przygotowane w tyglach próbki są wkładane do pieca, gdzie powinny się spalić. W trakcie spalania kilkakrotnie zagląda się do pieca, kontrolując proces spalania. Otwiera się niedużą komorę spalania. Czasami sprawdzanie wymaga wyciągnięcia tygla i ponownego umieszczenia w piecu. To nie może zajmować dużo czasu, gdyż temperatura szybko spada. Obsługa pieca polega na umieszczeniu w nim próbek, kilkakrotnym sprawdzeniu procesu spalania i następnie wyciągnięciu próbek po ich spaleniu. Te czynności w czasie trwania pracy powtarzają się. W tej chwili obsługi pieców dokonuje 5 laborantek. Są dwa duże piece. Proces spalania jest kontrolowany przy użyciu szczypiec o długości około 60 cm i rękawic termochronnych oraz przyłbicy na twarz.

D o w ó d: zeznanie świadka B. W., k. 41,

uzupełniająco – zeznania świadków: A. K., k. 40v.,

E. S., k. 41.

W budynku laboratorium nie jest i nie była prowadzona żadna działalność produkcyjna. W laboratorium poza laborantami pracowali asystenci, specjaliści oraz kierownik laboratorium.

D o w ó d: zeznania świadków: A. K., k. 40v.,

E. S., k. 41.

Sąd zważył co następuje.

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 664 ze zm.), rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Odmawiając prawa do rekompensaty organ rentowy stwierdził, że świadczenie to B. Z. nie przysługuje z uwagi na to, że nie spełnia określonego wskazanym wyżej przepisem warunku, bowiem do dnia 01 stycznia 2009 r. nie udowodniła pracy w szczególnych warunkach, w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w wymaganym co najmniej 15 lat wymiarze. Organ rentowy nie uznał za wykonywaną w takich szczególnych warunkach pracy wnioskodawczynie od 21 września 1979 r. do 31 grudnia 2008 r.

W świetle treści odwołania istota sprawy sprowadza się zatem do oceny charakteru wykonywanej przez wnioskodawczynię we wskazanym w odwołaniu okresie zatrudnienia.

Wskazać należy, że rodzaje prac oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury (a w rozpoznawanej sprawie - prawo do rekompensaty), ustala się na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego

pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Rozporządzenie to stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia (§ 1 ust. 1). Z kolei w myśl § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W rozpoznawanej sprawie sporne było jedynie to, czy w okresie do 01 stycznia 2009 r. wnioskodawczyni posiada co najmniej 15-letni staż wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wymienionej w wykazie A dział XIV, poz. 24 wskazanego wyżej rozporządzenia w szczególnych warunkach, uprawniającej ją do rekompensaty określonej przepisami ustawy o emeryturach pomostowych, tj. prace związane z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozorem inżynieryjno-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Dodatkowo – w świetle treści świadectwa pracy w szczególnych warunkach – rozważenia wymagało, czy wskazane prace ubezpieczona wykonywała w powiązaniu z działem III poz. 44 pkt 2 załącznika Nr 1 do zarządzenia Nr 3 MHiPM z 30 marca 1985 r. B. Z. wskazała, że pracując w laboratorium przez okres prawie 40 lat także prace przy komputerze wykonywała w szkodliwym środowisku pracy. Wskazując na powyższe wyraziła przekonanie, że wykonywanie pracy przy komputerze nie wyklucza możliwości uzyskania prawa do rekompensaty.

W ocenie Sądu, w świetle zebranego materiału wnioskodawczyni nie wykazała aby w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywała prace wymienione we wskazanym wykazie. W świetle zebranego materiału poza sporem pozostaje, że w ramach obowiązków laboranta wnioskodawczyni posługiwała się komputerem – na co wskazuje karta charakterystyki stanowiska laborant - 4 godziny na zmianę roboczą. W związku z tym należy wskazać, że nie ma pozytywnej regulacji normatywnej, która ex definitione pozwalałaby przyjąć, że każda praca w pełnym wymiarze na stanowisku pracy wyposażonym w monitor ekranowy jest pracą w szczególnych warunkach, w rozumieniu pkt 5, dział XIV, wykaz A rozporządzenia z 07 lutego 1983 r. (wyrok Sądu Najwyższego z 08 marca 2008 r., II UK 236/09). Praca z pomocą komputera nie jest pracą przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych (postanowienia Sądu Najwyższego z 22 marca 2012 r., I UK 403/11, z 07 maja 2013 r., II UK 5/13). W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalona jest wykładnia, że posługiwanie się na stanowisku pracy komputerem nie jest wystarczające do uznania za pracę w szczególnych warunkach (por. wyroki z 19.09.2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329, z 08 marca 2010 r., II UK 236/09, z 02 lutego 2012 r., II UK 118/11, z 16 kwietnia 2013 r., II UK 236/12, z 29 stycznia 2014 r., I UK 376/13). W związku z tym w przekonaniu Sądu stanowisko organu rentowego co do odmowy uznania części spornego okresu za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach jest zasadne. Skoro bowiem praca przy monitorze komputera nie jest kwalifikowana do prac w szczególnych warunkach, w sytuacji gdy jest wykonywana powyżej 4 godzin na zmianę roboczą, to pozostałe prace wnioskodawczyni nie były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (§ 2 ust. 1 powołanego na wstępie rozważań rozporządzenia z dnia 07 lutego 1983 r.). Już zatem z tej przyczyny praca laboranta nie jest pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu wskazanych wyżej przepisów prawa.

Ocena zebranego materiału prowadzi do wniosku, że B. Z. nie wykonywała prac, jakie wymienione zostały w dziale XIV poz. 24 wykazu A, czyli prac polegających na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług, czy też dozorem inżynieryjno-technicznym – co szczególnie należy ze względu na ustalone w sprawie fakty podkreślić – na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A. Pracodawca ocenił, że wnioskodawczyni wykonywała prace w szczególnych warunkach w powiązaniu z pracami jakie są wymienione w tym wykazie A, w dziale III (w hutnictwie i przemyśle metalowym), poz. 44 (w procesie polegającym na przeróbce plastycznej metali – obsługa pieców do podgrzewania i obróbki cieplnej), uszczegółowionymi zarządzeniem Nr 3 MHiPM - pracami laboranta (jego dział III, poz. 44 pkt 2). Ocena ta jest jednak w przekonaniu Sądu chybiona. W świetle zebranego materiału B. Z. prace laboranta wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w mieszczącym się na terenie Huty (...) w zlokalizowanym w budynku Działu (...) laboratorium. Brak jest przy tym danych, z których wynikałoby, że w takiej lokalizacji, w budynku Działu (...), a jeszcze ściślej,

w mieszczącym się w budynku laboratorium odbywał się proces przeróbki plastycznej metali i w związku z tym, by były tam wykonywane prace polegające na obsłudze pieców do podgrzewania i obróbki cieplnej. Z pewnością natomiast w laboratorium przeprowadzano nie będące takim procesem badania mające na celu określenie właściwości chemicznych i fizycznych lub składu różnych substancji. Zebrany w sprawie materiał jednoznacznie wskazuje, że pracując w wyodrębnionym ze względu na lokalizację laboratorium ubezpieczona nie wykonywała prac polegających na kontroli jakości produkcji, szczególnie na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A. Pracując bowiem w laboratorium wynikających z pracy laboranta obowiązków nie wykonywała na oddziale/wydziale, gdzie jako podstawowe wykonywane są związane z przeróbką plastyczną metali, obsługa pieców do podgrzewania i obróbki cieplnej. Wskazany w świadectwie pracy dział III, poz. 44, przede wszystkim rozporządzenia, a posiłkowo również zarządzenia nr 3 MHiPM, dotyczy prac wykonywanych w procesie produkcji, nie zaś odbywających się poza takim procesem, prac laboratoryjnych.

Brak jest także w przekonaniu Sądu podstaw do przyjęcia, że będące stałym miejscem pracy B. Z. jest oddziałem/wydziałem, wymienionym w dziale XIV poz. 24 omawianego wykazu A. Podstawowe bowiem wykonywane w tym laboratorium prace laborantów nie są wymienione w tym wykazie. Wykonywane przez laborantów prace mają różnorodny charakter, o zróżnicowanym stopniu uciążliwości i szkodliwości. Z całą pewnością, żadne z tych różnorodnych prac nie były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje zatem, że ustalenia zaskarżonej decyzji są prawidłowe, bowiem wnioskodawczyni nie wykazała wymaganych co najmniej 15 lat wykonywania pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. pozbawione uzasadnionych podstaw odwołanie oddalił.